

5.10.2 FINANČNÍ GRAMOTNOST

5.10.2.1 Charakteristika, hlavní východiska a cíle FG ve výuce

V aktuálním světě by FG bezpochyby měla patřit k celkovému přehledu a informovanosti moderního člověka. Proto FG začleňujeme nejen do jednotlivých předmětů, ale i do běžného života školy. Žáci jsou vedeni k bezpečnému a racionálnímu nakládání s finančními prostředky, hospodárnosti, ohleduplnému a šetrnému zacházení s majetkem školy, vlastními i zapůjčenými věcmi a prostředky, získávají povědomí o cenách a hodnotě věcí i energií, učíme je postupům pro plánování materiálního zajištění budoucího života. Výuka FG má rovněž nezanedbatelný preventivní rozměr: snažíme se žákům přiblížit možná rizika, která souvisejí s problematikou financí a trhem – na modelových příkladech je „varujeme“ do praktického života před neuváženými investicemi, plýtváním, možnými nástrahami trhu, např. podvodnými a nevýhodnými nabídkami neseriózních finančních společností.

Nedílnou součástí výuky matematiky jsou na 1. i 2. stupni praktické početní úlohy a příklady využívající vazby k reálnému světu – v rozličných matematických úlohách jsou žáci seznamováni se světem obchodu, nakupování, prodeje, jednoduchých rozpočtů, spoření atd., s FG se pravidelně setkávají i v ostatních předmětech. Náměty z prostředí obchodu a financí jsou zařazovány dle potřeby i do **výtvarné výchovy, českého jazyka i cizích jazyků (zde např. v tématech Shopping, Food atd., stejně tak v ostatních cizích jazycích)**. Pravidelně se zapojujeme do soutěží a projektů zaměřených na FG, obecné matematické předpoklady rozvíjejí i nejrůznější matematické soutěže a olympiády, jichž se rovněž žáci zúčastňují.

Cíle finanční gramotnosti jsou podrobněji rozpracovány v následujících přehledových tabulkách. Lze je však shrnout do několika obecných bodů. Pojetí FG v ŠVP Bedříšek rozvíjí a podporuje u žáků základní orientaci v prostředí financí, a to s přihlédnutím k jejich věku, vyzrálosti a možným zkušenostem. Žákům poskytujeme vzhled například do těchto oblastí FG:

HLAVNÍ OKRUHY	VYBRANÁ TÉMATA (mohou se prolínat jednotlivými okruhy)
Základní hospodaření s financemi	Majetek, nákup a prodej, rozpočet, příjmy, výdaje, kapesné, mzda a plat, daně
Finanční produkty	Hotovost, konto, účet, spoření, úroky, úvěry, finanční poradenství, banky a finanční společnosti
Úvěry	Hypotéky, leasing, půjčky, splácení dluhu

Pro začleňování témat FG do výuky využíváme rozmanitých výukových metod a forem (frontální i skupinové vyučování, kooperativní formy, besedy, diskuse, semináře, soutěže, prezentace, rozhovor, modelové situace, dramatizace, projekty – pravidelně pro 8. a 9. ročník aj.)

5.10.2.2 Očekávané výstupy FG

VZDĚLÁVACÍ OBLAST V RVP	CÍLOVÉ ZAMĚŘENÍ VO VZHLEDEM K FG DLE RVP (k čemu žáka vede)	OČEKÁVANÉ VÝSTUPY DLE RVP (žák)	UČIVO DLE RVP
Matematika a její aplikace	Využívání početních operací v reálných situacích praktického života (zobecněno)	↓ PŘEHLED VÝSTUPŮ PRO 1. STUPEŇ ↓ (shrnutí)	
		<ul style="list-style-type: none"> • Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků, • Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace • Provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel • Zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel, orientuje se na číselné ose • Provádí početní operace s desetinnými čísly a zlomky • Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace • Vyhledává, sbírá a třídí data 	<p>Čísla a početní operace</p> <p>Závislosti, vztahy a práce s daty</p>
		↓ PŘEHLED VÝSTUPŮ PRO 2. STUPEŇ ↓ (shrnutí)	
		<ul style="list-style-type: none"> • Provádí početní operace v oboru přirozených, desetinných a celých čísel • Zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností • Modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel • Užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným a desetinným číslem) • Analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá Matematický aparát v oboru přirozených, desetinných a celých čísel • Vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data • Provádí početní operace v oboru racionálních čísel • Účelně používá kalkulátor 	<p>Desetinná čísla (a operace s nimi)</p> <p>Celá čísla (a operace s nimi)</p> <p>Závislosti a data</p> <p>Zlomky</p> <p>Poměr</p> <p>Procenta</p> <p>Výrazy</p> <p>Rovnice</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek – část (přirozeným a desetinným číslem, poměrem, zlomkem, procentem) • Řeší modelování a výpočtem situace vyjádřené poměrem • Řeší aplikační úlohy na procenta • Analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru racionálních čísel • Určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti • Matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů • Provádí početní operace v oboru racionálních čísel, užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu • Matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním • Formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav 	
Člověk a jeho svět	Orientace v problematice peněz a cen, odpovědná správa vlastního rozpočtu	<ul style="list-style-type: none"> • Odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy • Orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích 	Právo a spravedlnost Vlastnictví
Člověk a svět práce	Orientace v základních principech vedení domácího účetnictví	<ul style="list-style-type: none"> • Provádí jednoduché operace platebního styku a domácího účetnictví 	Provoz a údržba domácnosti
Člověk a společnost	Rozvoj orientace ve světě financí – problematice peněz a cen, odpovědná správa osobního (rodinného) rozpočtu s ohledem na měnící se životní situaci	<p>Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi</p> <p>Vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít</p> <p>Uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu</p> <p>Na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení</p> <p>Rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí</p>	Majetek, vlastnictví Peníze Hospodaření Banky a jejich služby Výroba, obchod, služby Principy tržního hospodářství Protiprávní jednání Právo v každodenním životě

		<p>stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu</p> <p>Rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti</p> <p>Dodržuje zásady hospodárnosti, popíše a objasní vlastní způsoby zacházení s penězi a se svým i svěřeným majetkem, vyhýbá se rizikům v hospodaření s penězi</p> <p>Priměřeně uplatňuje svá práva, včetně práv spotřebitele</p> <p>Diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání</p>	
--	--	--	--

5.10.2.3 Vzdělávací obsah FG

PŘEDMĚT	ROČNÍK	KONKRETIZOVANÉ VÝSTUPY DLE ŠVP (žák)	KONKRETIZOVANÉ UČIVO DLE ŠVP
Matematika	1.	<ul style="list-style-type: none"> Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků (v oboru čísel do 20) Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace (v oboru čísel do 20) Na konkrétních příkladech se seznamuje s jednotkami Kč, l, m, kg 	Čísla a početní operace (v oboru přirozených čísel do 20) Závislosti, vztahy a práce s daty Základní jednotky
	2.	<ul style="list-style-type: none"> Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků (v oboru čísel do 100) Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace (v oboru čísel do 100) Na konkrétních příkladech se seznamuje s jednotkami Kč, l, m, kg 	Čísla a početní operace (v oboru přirozených čísel do 20) Závislosti, vztahy a práce s daty Základní jednotky
	3.	<ul style="list-style-type: none"> Používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků (v oboru čísel do 10 000) Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace (v oboru čísel do 10 000) 	Čísla a početní operace (v oboru přirozených čísel do 10 000)
	4.	<ul style="list-style-type: none"> Provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel do 1 000 000 Zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel, orientuje se na číselné ose (do 1 000 000) Řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel Vyhledává, sbírá a třídí data ze svého okolí 	Přirozená čísla do 10 000 a do 1 000 000 Orientace na číselné ose, porovnávání, rozklad čísel Pamětné a písemné operace o oboru 0 – 1 000 000 Odhad výsledku a kontrola výpočtu Zaokrouhlování 10,100,1 000,.. Řešení slovních úloh Práce s kalkulátorem Závislosti, vztahy a práce s daty
	5.	<ul style="list-style-type: none"> Počítá v oboru přirozených čísel s nulou, pracuje s číselnou osou Zaokrouhluje čísla Upevňuje písemné algoritmy početních výkonů, dělí dvojciferným dělitelem, provádí kontrolu písemných početních úkonů Řeší a vytváří slovní úlohy Vyhledává, sbírá, třídí data ze svého okolí Seznamuje se s grafem přímé úměrnosti 	Přirozená čísla do 1 000 000 a přes 1 000 000 Orientace na číselné ose, posloupnost, porovnávání, zápis a rozklad čísel Zaokrouhlování na 10,100, 1 000, 10 000, 100 000,.. Pamětné a písemné algoritmy početních výkonů Odhady výsledků a následná kontrola řešení a vytváření slovních úloh Závislosti, vztahy a práce s daty Graf přímé úměrnosti

	6.	<ul style="list-style-type: none"> • Provádí početní operace s celými i desetinnými čísly • Řeší slovní úlohy vedoucí k početním operacím s celými čísly 	Celá čísla Přirozená čísla Desetinná čísla
	7.	<ul style="list-style-type: none"> • Provádí početní operace a řeší praktické úlohy se zaměřením na zlomky, racionální čísla, přímou a nepřímou úměrnost • Vysvětlí základní pojmy z finanční matematiky a vypočítá slovní úlohy na jednoduché úrokování 	Zlomky Racionální čísla Přímá a nepřímá úměrnost Procenta
	8.	<ul style="list-style-type: none"> • Upevňuje si postup v osvojených početních operacích • Řeší lineární rovnice a praktické slovní úlohy 	Opakování učiva ze 7. ročníku (racionální čísla, procenta ...) Lineární rovnice Slovní úlohy
	9.	<ul style="list-style-type: none"> • Užije procentový počet k řešení jednoduchých úloh z finanční matematiky • Orientuje se v důležitých pojmech finanční problematiky (úvěr, hypotéka, kreditní karty), porovná výhodnost nabídek různých půjček, vytvoří návrh vlastního finančního rozpočtu 	Základy finanční matematiky Úrok, jistina, úrokovací období, určování počtu dní úrokovací doby, jednoduché úrokování Pojmy z finanční matematiky
Občanská výchova	6.	<ul style="list-style-type: none"> • Popíše funkci a formy peněz • Popíše způsoby hospodárného zacházení s penězi • Na příkladech objasní, z čeho vzniká rodinný rozpočet. • Porovná vhodné a nevhodné způsoby využívání osobního a rodinného rozpočtu (např. kapesného...) • Chová se zodpovědně a hospodárně vůči veřejnému majetku. 	Majetek, vlastnictví hospodaření vlastnictví, druhy majetku, peníze, rozpočet, životní úroveň, majetková nerovnost
	9.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady • Vysvětlí, jakou funkci plní banky a které služby občanům nabízejí. • Rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané • Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi • Na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení • Vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít, uvede, které banky v okolí jeho bydliště poskytují služby a dle zkušeností uvádí, jaké služby jeho okolí nejčastěji využívá 	Člověk, stát a hospodářství trh, nabídka, poptávka, konkurence, monopoly, kartelové společnosti, peníze, zisk, obchod, podnikání, struktura národního hospodářství hospodaření – rozpočet domácnosti, úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti; význam daní banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků principy tržního hospodářství – tvorba ceny, inflace

		<ul style="list-style-type: none">• Uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu• Na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz• Rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané• Rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti	
Výchova ke zdraví	7.	<ul style="list-style-type: none">• Získává představu o sociálním, kulturním a ekonomickém fungování rodiny	Rodina Rodinný rozpočet
Zeměpis	9.	<ul style="list-style-type: none">• Získává představu o fungování zahraničního obchodu, obchodu jako celku a o různých formách hospodářství	Světový trh a mezinárodní obchod zahraniční obchod, centra světového obchodu, hospodářské organizace světa
Pracovní činnosti	1.– 3.	<ul style="list-style-type: none">• Uvědomuje si hlavní zásady výběru, nákupu a skladování potravin a jejich hodnotu	Stolování Výběr, nákup a skladování potravin
	6. – 9.	<ul style="list-style-type: none">• Na konkrétních příkladech dokládá důležitost domácího účetnictví	Provoz a údržba domácnosti Základy účetnictví, jednoduché účtování
Vlastivěda	4.	<ul style="list-style-type: none">• Orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích• Odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	Základy finanční politiky